

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten

9 december 2025

Eindtermijn

n.v.t.

Onderwerp

Beleidsevaluatie Wonen

Advies

1. Vast te stellen de Eindrapportage Beleidsevaluatie Wonen;
2. Vast te stellen de brief "Eindrapportage Beleidsevaluatie Wonen en beleidsreactie" waarmee Gedeputeerde Staten de beleidsevaluatie aanbiedt aan Provinciale Staten;
3. Vast te stellen de publiekssamenvatting.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies

Bijlagen

- Eindrapportage Beleidsevaluatie Wonen (Beleidsdoel 6.1).₁
- Brief "Eindrapportage Beleidsevaluatie Wonen en beleidsreactie" aan Provinciale Staten.₂
- Bevindingen onafhankelijke externe deskundige. (TU Delft).₃

1. Toelichting voor het College

Hierbij bieden wij u conform LTA-planning de eindrapportage Beleidsevaluatie Wonen (beleidsdoel 6.1) aan met het verzoek deze inclusief beleidsreactie vast te stellen ten behoeve van aanbieding aan Provinciale Staten.

De focus van deze evaluatie ligt op wonen. Effecten van onder meer de Nieuwe Ruimtelijke Koers en de Ruimtelijke Economische Visie komen aan bod in de Evaluatie Herziening Omgevingsbeleid 2025 (Q2 2026). De evaluatie laat een overwegend positief beeld zien van de ingezette koers en instrumenten. Tegelijkertijd biedt de evaluatie handvaten voor de verdere versterking van beleid en samenwerking.

Scherpere sturing

Met name de scherpere provinciale sturing in de laatste jaren – via Woondeals, Planregistratie Wonen en toetsende voortgangsgesprekken – heeft gezorgd voor meer urgentie en focus in de uitvoering. Stakeholders herkennen het belang hiervan en geven aan dat de samenwerking met de provincie is verbeterd. De jaarlijkse voortgangsgesprekken werken daarmee als effectief sturingsmechanisme en ondersteunen het gezamenlijke doel om de woningbouwopgave te realiseren.

Kennisontwikkeling en innovatie

Daarnaast is er brede waardering voor de provinciale inzet op kennisontwikkeling en innovatie. Vernieuwend onderzoek en werkvormen, zoals de hackathons rond parallel plannen en studies naar woningsplitsing en optoppen, helpen gemeenten en andere partners concrete belemmeringen te overwinnen. Parallel plannen wordt daarbij expliciet gezien als een versneller die verdere promotie en toepassing verdient.

Subsidies en ondersteuningsinstrumenten

Ook de subsidies en ondersteuningsinstrumenten leveren aantoonbaar resultaat en vragen om voortzetting. De ondersteuning van de Bouwstroom, de knelpuntenpot sociale huur en middenhuur en de subsidieregeling Woonvormen senioren worden als succesvol en doelmatig ervaren. De Vliegende Brigade draagt duidelijk bij aan het verlichten van capaciteitsproblemen bij gemeenten en wordt door het veld als zeer waardevol gezien.

Focus en doorontwikkeling

Ook wijst de evaluatie op enkele aandachtspunten voor de doorontwikkeling van het beleid. Zo is verdere versnelling nodig om de Woondealafspraken tijdig te realiseren, onder meer door extra focus op het “opharden” van plannen en het vergroten van de harde planvoorraad. Ook blijft het zinvol om kennisontwikkeling rond flexwoningen te intensiveren, gericht op de obstakels die gemeenten hierbij nog ervaren. Industriële en hoogwaardige modulaire woningbouw moet leiden tot sneller, circulair, emissieloos en modulair bouwen aan de provinciale woningbouwopgave. Hoewel de Human Capital agenda potentieel mogelijkheden biedt om te voorzien in capaciteitsgebrek bij gemeenten en andere stakeholders die betrokken zijn bij het wonen in de provincie, verdient het aanbeveling dit initiatief nog beter onder de aandacht te brengen. Het beeld dat er geen gebruik wordt gemaakt van de Human Capital Agenda wordt overigens niet herkend en strookt ook niet met de uitkomsten van de tussentijdse, onafhankelijke evaluatie van de Human Capital Agenda (SEOR van de Erasmus Universiteit Rotterdam, 2024).

Tot slot vragen sommige gemeenten de provincie om waar mogelijk mee te bewegen met lokale en regionale omstandigheden. Tegelijkertijd heeft de provincie een eigen verantwoordelijkheid voor het realiseren van provinciale beleidsdoelen. Die dubbele opdracht vraagt telkens om een zorgvuldige balans, waarbij niet in alle gevallen dezelfde ruimte voor flexibiliteit kan worden geboden.

Beleidsreactie

Voorgesteld wordt om de volgende beleidsreactie op te nemen in uw brief aan Provinciale Staten: GS herkennen zich goed in de door de onderzoekers geformuleerde conclusies ten aanzien van de positieve effecten van toegenomen sturing, kennisontwikkeling en innovatie, subsidies en ondersteuningsinstrumenten en de verdere versnelling die nodig is om de Woondealafspraken tijdig te realiseren. Hierbij gaat het niet alleen om aantallen woningen maar ook om een stijging van het aandeel sociaal en betaalbaar daar waar dit nu te laag is. GS zijn voornemens genoemde instrumenten ook in de toekomst te blijven inzetten, ten einde de positieve effecten op de totstandkoming van sociale en betaalbare woningen te blijven stimuleren. Het zo efficiënt mogelijk inrichten van processen en werkwijze heeft hierbij de aandacht alsmede het waar nodig extra onder de aandacht brengen van het beschikbare provinciale ondersteuningsinstrumentarium. GS wijzen er daarnaast op dat voor het halen van de Woondealafspraken ook het Rijk nodig is, bij het oplossen van de woningbouwvoorwaarden.

De vraag van sommige gemeenten voor meer flexibiliteit en maatwerk is begrijpelijk. Met de overeenkomst met Dordrecht over Maasterras en de aanmoediging vanuit PS om te blijven werken aan de doelen op een creatieve manier, zullen we onderzoeken of dit vaker ingezet kan worden. De uitkomsten van deze evaluatie vormen een stevige basis om de effectieve onderdelen van het woonbeleid met kracht voort te zetten en tegelijk gericht te blijven werken aan verdere versnelling en verfijning van de ondersteuning aan onze partners.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 6 - Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Juridisch kader

Dit besluit heeft geen juridische gevolgen.

2. Voorgaande besluitvorming

Gedeputeerde Staten (GS) hebben aan Provinciale Staten (PS) toegezegd om het provinciale beleid op gezette tijden te evalueren (PZH-2021-775681627). In de Lange Termijn Agenda (LTA) staat de Beleidsevaluatie Wonen gepland voor Q4 2025.

3. Proces

De beleidsevaluatie is uitgevoerd door een extern bureau, Companen B.V., dat ervaring heeft op het gebied van beleidsevaluaties, kennis heeft van wonen en aanpalende domeinen, zoals zorg en welzijn en bekend is met de politiek-bestuurlijke context waarbinnen sociale, ruimtelijke en economische besluitvorming plaatsvindt.

De beleidsevaluatie is begeleid door een interne werkgroep bestaande uit 5 personen die binnen de provincie strategische, tactische, coördinerende en adviserende activiteiten uitvoeren. Om de objectiviteit en kwaliteit van de evaluatie te waarborgen, is de Beleidsevaluatie Wonen begeleid door een onafhankelijk extern deskundige, (TU Delft). De onafhankelijk deskundige speelt een sleutelrol in het waarborgen van de integriteit en kwaliteit van het evaluatieproces. Haar bevindingen zijn in een separate notitie bijgevoegd (bijlage 3).

4. Participatie en rolneming

De specifieke rol en positie van de provincie ten opzichte van gemeenten en andere stakeholders maken dat per definitie geen sprake is van een gelijkwaardige relatie. Toch is de uitvoering van het woonbeleid uiteindelijk een gezamenlijk doel van alle betrokken partijen. De provincie hecht aan een goede relatie met stakeholders, wil stakeholders stimuleren en ondersteunen, maar moet de stakeholders tegelijk aanspreken als afspraken niet worden nagekomen. Dat is geen probleem als de opgaven makkelijk zijn, maar de uitdagingen zijn groot en zijn in Zuid-Holland vanwege de schaarse ruimte nog groter dan in veel andere provincies. Dat leidt ertoe dat het geregeld schuurt.

Voor de totstandkoming van deze evaluatie is de afgelopen maanden intern gesproken met collega's en extern met verschillende partijen. Hiervoor is een zorgvuldige selectie gemaakt van gesprekspartners met als doel recht te doen aan de soms uiteenlopende belangen tussen regio's, gemeente en organisaties. Het betrekken van verschillende partijen bij deze beleidsevaluatie sluit aan bij de 4 rollen die de provincie als overheid vervult: de rechtmatige, presterende, samenwerkende en de responsieve overheid:

- Vanuit de rechtmatige rol is het van belang dat de uitvoering van het woonbeleid transparant en zorgvuldig wordt geëvalueerd.
- De presterende rol vraagt om inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid van de ingezette instrumenten.
- In de samenwerkende rol erkent de provincie dat de woningbouwopgave alleen in partnerschap met gemeenten, woningcorporaties, marktpartijen en maatschappelijke organisaties kan worden gerealiseerd.
- De responsieve rol benadrukt het belang van luisteren naar signalen uit de praktijk en het leren van ervaringen van anderen. Door partijen actief te betrekken in de evaluatie, krijgt het leerproces een bredere basis en worden beleid en samenwerking niet alleen getoetst, maar waar mogelijk en wenselijk, ook verder ontwikkeld in samenspraak met de omgeving.

Voor deze evaluatie is dan ook in onderlinge afstemming een zorgvuldig overzicht samengesteld van verschillende stakeholders waarbij rekening is gehouden met verschillende karakteristieken om zo een evenwichtige groep van interviewkandidaten voor de gesprekken samen te stellen en zodat verschillende belangen voldoende aan bod komen.

5. Communicatiestrategie

Gelet op conclusies en aanbevelingen luidt het advies om in samenspraak met communicatie en woordvoering een communiqué op te stellen.